

Megaron

<https://megaron.yildiz.edu.tr> - <https://megaronjournal.com>
DOI: <https://doi.org/10.14744/megaron.2023.23355>

M M G A R O N

Makale [Article in Turkish]

Bir yer iki hikâye: Beyoğlu'nda “otantik” olanın yeniden üretimi üzerine

Büşra YALÇIN*

Fırat Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Mimari Restorasyon Programı, Elazığ, Türkiye
Firat University, Vocational School of Technical Sciences, Architectural Restoration Program, Elazığ, Turkey

MAKALE BİLGİSİ

Makale Hakkında

Geliş: 16 Ocak 2022

Revizyon: 15 Mayıs 2023

Kabul: 16 Mayıs 2023

Anahtar sözcükler:

Algılanan otantiklik; Beyoğlu; yer krizi; yok yerler; var olan otantiklik.

ARTICLE INFO

Article history

Received: 16 January 2022

Revised: 15 May 2023

Accepted: 16 May 2023

Key words:

Beyoğlu; existential authenticity; non-lieu; place crisis; perceived authenticity.

One place two stories: The reproduction of the “authentic” in Beyoğlu

EXTENDED ABSTRACT

Authenticity, real or not, existing or not, constitutes an important element of strength for the urban environment. The perceived authentic identity of the place is transformed into economies of experience associated with consumer culture. Sometimes this can be in the form of transforming and protecting a historical building or neighborhood, sometimes supporting the development of cafes and shops, branding cultural identity, and sometimes presenting the place with new media channels. This problem plane, which constitutes the beginning of the study, aims to reveal the impact assessment process of an environment that is stuck between the existing place authenticity and the elements that are newly attributed to the place and that shape the authenticity in perceptions.

Authenticity was first revealed in heritage conservation studies and was included in social science studies over time. Today, the concept is introduced into a new production and consumption process within the scope of urban area activities. While the authentic is sometimes defined as the memory that needs to be preserved with deeply emotional expressions, it is sometimes associated with a vulnerable imposition for consumption. In this cycle, the existing authenticity of the place cannot be revealed, and a new perceptual authenticity production is started. This study dealt with the spatial memory of Beyoğlu and aimed to reveal the perceived and existing level of authenticity.

The method step of the study was carried out in two stages as collecting data related to the problem and analyzing the data. Data were collected by snowball sampling method and document analysis technique. In the analysis step of the data, deductive content analysis was taken as reference. Category matrices were extracted, contexts and codes were revealed. The category matrix step, through Bennett's (2018) titles of screen, literary text, culture-art and project productions; context step, through Somers' (1994) public, ontological and meta narrative titles; the code step was created by the author through the concepts explained in theory and revealing the problem of the study. Codes; Goffman's (1959) onstage/backstage self discourse, MacCannell's (1976) false pattern discourse, Trancik's (1986) lost space discourse, Auge's (1995) non-places discourse, Boym's (2001)) nostalgia discourse has been deepened by making use of Zukin's (2010) narratives such as cultural identity branding discourse.

While the process carried out through document analysis and snowball sampling enables accurate determination of what, why, why, how and where to search and a reliable evaluation,

*Sorumlu yazar / Corresponding author

*E-mail adres: b.yalcin@firat.edu.tr

Published by Yıldız Technical University, İstanbul, Türkiye

This is an open access article under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

categorizing the sources and coding their contents will reveal the changes and duality seen in the "existing and perceived authenticity" perspective.

While losing the monumentality of Beyoğlu's memory spaces that go beyond being a residence, the opera and dances introduced by the west, its stories, patisseries and people, an image object is produced over the nonexistent. The universal elite growth rhetoric, based on the economic power of the capital and the state, and the cultural power of the media and consumer tastes, has also surrounded Beyoğlu. This situation is expressed by Guy Debord as contemporary capitalist modes of production produce a huge spectacle for societies.

It has been an important finding for Beyoğlu that the perceptual authenticity discourses, which symbolize the return to the past, also construct a new place memory culture and are shaped around the consumption potential. In summary, this study is important for an exploration to be made in a cultural space saturated with the spirit of self and place, to see where the cognitive dimension takes the subject in narratives and to embody what the space has lost in the social dimension with visual images. It can be said that the right solution can be found if the root experiences about Beyoğlu can be revealed.

Encountering the types of signs and narratives that will reveal these two meanings in Beyoğlu is also an expression of the fact that the work is in the right qualitative production process. Based on the analyzes of the discourses and visual data collected throughout the study, the question of whether it is possible to prevent the falseness produced by this shift and updated experience environment of Beyoğlu becomes very important. The study raises awareness by raising this question and provides this through a method trial.

ÖZ

İlk kez miras koruma çalışmalarında ortaya atılan otantiklik kavramı zaman içinde toplum bilim çalışmalarına dâhil olmuştur. Bugün ise kavram, kentsel alan faaliyetleri kapsamında yeni bir üretim ve tüketim sürecine sokulmaktadır. Otantik olan, bazen derin duygu yüklü ifadelerle korunması gereken bellek olarak tanımlanırken bazen de tüketim manzarası için savunmasız bir deneyim dayatmasıyla ilişkilendirilmektedir. Bu çift yönlü döngü içinde yerin sahip olduğu var olan otantiklik ortaya çıkarılamamakta, yeni bir algısal otantiklik üretimi başlatılmaktadır. Bahsedilen otantiklik ikiliğini temele oturtan bu çalışma, Beyoğlu'nun mekânsal hafızasını ele almış, algılanan ve var olan otantiklik düzeyini ortaya koymayı amaçlamıştır. Tarihsel analiz yoluyla sürdürülen bu çalışma, kaybedilme endişesi duyulan izlerin belirginleştirilmesi noktasına da katkı sunmayı hedeflemiştir. Çalışmanın yöntem adımı, probleme ilişkin verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi şeklinde iki aşamalı olarak yürütülmüştür. Veri toplama basamağında, kartopu örneklem yöntemiyle genişletilen doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Verilerin çözümlenme basamağında ise tündengelem içerik analizi referans alınmıştır. Bu noktada, kategori matrisleri çıkarılmış, bağlamlar ve kodlar ortaya koyulmuştur. Kategori matris düzlemi, Bennett'in (2018) ekran, yazınsal metin, kültür sanat ve proje üretimleri başlıkları aracılığıyla; bağlam düzlemi, Somers'in (1994) kamusal, ontolojik ve meta anlatı başlıkları aracılığıyla; kod düzlemi ise teoride anlatımı yapılan ve çalışmanın problemini ortaya koyan kavramlar aracılığıyla yazar tarafından oluşturulmuştur. Sonuç olarak, Beyoğlu için geçmişe doğru dönüşü sembolize eden algısal otantiklik söylemlerinin aynı zamanda yeni bir yer belleği kültürü kurguladığı ve tüketim potansiyeli çevresinde şekillendiği önemli bir bulgu olmuştur. Bu durum hafıza ve kaybedilme endişesi duyulan gerçeklik arayışında hassas bir öykünmenin olduğunu ortaya koymaktadır.

Atf için yazım şekli: Yalçın B. One place two stories: The reproduction of the "authentic" in Beyoğlu. Megaron 2023;18(2):231–245. [Article in Turkish]

GİRİŞ

Nostaljinin Geleceği (Boym, 2001) kitabında geçen nostalji kavramıyla birlikte geçmişe ait olanın bir tarihsellik kurgusuyla sunumunun üzerinde durulmakta, kavram yaşanmamış olana karşı duyulan özlem olarak tanımlanmaktadır (Değirmenci, 2011). Bugünün gündelik hayat kurgusuna bakıldığında ise küresel bir muğlaklıkla karşı karşıya kalındığı, bu muğlaklık içinde metaya dönüşen nostaljik ifadelerin ortaya çıktığı gözlenmektedir. Öyle ki; yaşanmamış olan anılar, yanılısamlar birer gerçeklik olarak sunulabilmekte, nostalji kavramı ise otantiklik¹ söylemine dönüştürülmektedir. 1976 yılında MacCannell, kavramı modern dünyanın sahtelik ve derin olmayan örüntülerine dikkati çekerek kullanmıştır (Sağıröğlü, 2019). Diğer taraftan, Goffman (1959), gündelik hayat deneyimlerinde bireylerin sahne önü ve sahne arkası benlikler yarattığından, bunu yaparken

de gündeliği manipüle ettiğinden bahsetmektedir. Bu deneyim parçalanması, uzamlar ve gerçeklikler arasında bir çekişme başlatılmaktadır (Urry, 1990; Massey, 1993; Bennett, 2013).

Otantiklik gerçek ya da değil, var ya da yok kentsel ortam için önemli bir güç unsuru oluşturmaktadır. Yerin algılanan otantik² kimliği tüketici kültürüyle ilişkili olan deneyim ekonomilerine dönüştürülmektedir (Ram, Björk ve Weidenfeld, 2016). Bu bazen tarihi bir binanın ya da mahallenin dönüştürülerek korunması, bazen kafe ve mağazaların gelişimini destekleyerek kültürel kimlik markalaşması, bazen de yerin yeni medya kanallarıyla parlatılmış sunumu şeklinde olabilmektedir (Zukin, 2009). Çalışmanın başlangıcını oluşturan bu problem düzlemi, var olan yer otantikliği ile yere yeni atfedilen ve algılardaki otantikliği şekillendiren unsurlar arasına sıkışan bir ortamın etki değerlendirme sü-

recini ortaya koyabilmeyi amaçlamaktadır. Eskiye ararken yeninin kabul görüp görmediğini okuyabilmek amacıyla atılan temel, Beyoğlu'nun izlerinde aranmaktadır. Görüntülerden, alanda farklı zaman dilimlerinde farklı amaçlarda bulunmuş olan kullanıcı anlatılarından, metinler arasına sıkıştırılmış görsel ve yazınsal verilerden faydalanılmaktadır.

Son dönem araştırmalarına bakıldığında farklı disiplinlerden beslenen yöntem yaklaşımlarının geliştirildiği görülmektedir. Bu gerçeklik doğrultusunda hazırlanmış olan bu çalışma, otantiklik kavramını başlangıç olarak kabul ederek, yöntem adımıyla otantiklik çerçevesini tek boyutluluk ekseninden katmanlı bir dizine dönüştürmüştür. Bu noktada, çalışmanın probleminde yola çıkılarak ortaya koyulan yöntem adımlarında ve bulguların değerlendirilmesinde bazı kavramsal anlatımlardan faydalanılmıştır. Augé'nin (1995) "yok yerler" anlatısında geçen, dönüşüm ortamı ve ruh kaybı, aynı zamanda Trancik'in (1986) "kayıp alan" kavramıyla da üst üste binmekte, çalışmaların bulgularını desteklemektedir. Augé'nin tanımladığı yok yer kavramı; havalimanı, otoyol, transit kullanım alanları, zincir kafe ve oteller gibi yalnızlık duygusu oluşturan, kimliksiz yerler olarak tanımlanmaktadır. Bu durum, yalnızca binalar üzerinden sınıflanmamakta, günümüz toplumunda aidiyet hissi sunmayan, yatırım ve tanıtım amacının dışında anlam içermeyen üretimler olarak da bahsedilmektedir (Brogden, 2019). Trancik ise, özel sektörün egemenliğinin kamu çıkarlarının üzerinde tutulması sonucunda yaşanan şehir içi arazi kullanımının değişimlerinden bahsetmekte, bu durumun kayıp alanlar ürettiğini belirtmektedir. Çalışma bulgularıyla da desteklenen bu kavramsal anlatı ortamı, okuyucuya bir hatırlatma telaşıyla sunulmaya çalışılmakta, bu durum algılanan otantikliğin önüne geçecek bir var olanı sunma çabasına dönüşmektedir.

TEORİK ÇERÇEVE: OTANTİKLİK ÜZERİNE

Otantik tanımlarına; insanlar, mekânlar ve anlamlar arasındaki dinamik bir ilişki olarak ve bu ilişkinin mekânın üretimini etkilediğini düşünerek başlamak mümkündür (Ouf, 2001). Bilimsel konuşmalarda bulunan farklı otantiklik biçimleri arasında, üç tipolojinin çağdaş kentsel deneyimler için çok önemli olduğuna inanılmaktadır. Ahlaki otantiklik, kişinin kendine sadık olmasının koşuludur (Heidegger, 1996). Maddi otantiklik, bir eserin doğruluğunu ifade etmekte ve koruma teorilerinin merkezinde yer almaktadır (Jokilehto, 1995). Sembolik otantiklik, tüketicilerin görüntü ve mekân deneyimleriyle aradıkları şey olarak görülmektedir (Knudsen ve Waade, 2010; Piazzoni, 2018).

Otantiklik tartışmalarının son dönemlerinde ise; özcü, yapısalcı, uzlaşmacı ve varoluşçu olarak öne çıkan dört yaklaşım dikkati çeker. Özcü yaklaşımda, eskiye ait olan savunulmaktadır. Kültürel süreklilik ve etnik topluluklar tarafından yerel olarak tanımlanan otantiklik vurgusu burada önemlidir. Yapısalcı yaklaşım, otantikliğin var olan piyasa güç-

leri ve çevreleri tarafından etkilendiği düşüncesine dayanmaktadır. Uzlaşmacı yaklaşımda ise, tüketiciler ve üreticiler arasında birlikte inşa edilen bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Varoluşçu duruş, tecrübeyi ve heyecanı optimize etmeyi savunmaktadır (Chhabra, 2019; Ersavaş Kavanoz ve Budak, 2020).

Otantiklik, özellikle son 30 yılda, tüketicileri motive eden ve deneyim ekonomisinde sermayenin çekiciliğini destekleyen güçlü bir markalaşma aracı olarak ortaya çıkmaktadır. Belirsiz aidiyet algısı, kimliklerin değiştiği bir çağda gerçeği hissetme arzusu şaşırtıcı değildir (Banet Weiser, 2012; Gilmore ve Pine, 2007). Aynı derecede şaşırtıcı olmayan bir başka durum, bireylerin otantik arayışının mekân üretimini ve tüketimini yönlendirmesidir (Zukin, 2010). Öte yandan, otantiklik iddiaları, uzun süreli ikamet ve kullanım ile geliştirilen bir kentli hakkı talebini de artırabilmektedir (Zukin, 2010). Otantikliğin bahsedilen bu çok yönlü yapısı derin tarihselliği bulunan kentsel mekânda kendini en net haliyle göstermekte, kent bilimcileri bu yaklaşımın giderek daha fazla farkına varmaktadır. Özetle, tüm değerleri ve belirsizlikleriyle birlikte otantik olanın, mutenalaştırma, koruma ve mekân yapımı gibi kentsel fenomenlerin temelinde yattığı tespit edilebilmektedir. Ancak bu bağlantıyı görmek yeterli değildir. Sosyal ve politik sonuçlarını aydınlatmak istiyorsak, bir kentte otantikliğin işlediği mekanizmaları belirlenen bir uygulama sahası içinde anlamak gereklidir.

ARAŞTIRMA YAKLAŞIMI

Beyoğlu'nda Bir Tur

İstanbul'da yaşayan ve yolu düşen herkesin Beyoğlu'nda bir hatırası bulunmaktadır. Bölge, tarih boyunca kentin en önemli çekim merkezi olmuş, zaman içinde zengin bir sosyal ve kültürel hayat gelişmeye başlamıştır. 1970'li yıllara kadar Beyoğlu, insanların temiz giyinerek, kravat takıp gittikleri bir yer olma özelliğini korumuştur. Beyoğlu'na çıkıldığında sinemaya, tiyatroya, operaya, baloya, gazinoya, kabareye gidildiğine, lokantaya, kahveye, pastaneye ve sergilere uğranılmadan dönülmediğine yönelik anlatılar farklı kaynaklarda sürekli dile getirilmiştir (Akın, 2020; Akıncı, 2018; Günel ve Çelikkan, 2019).

Ancak, 1950-1980 yılları arasında Beyoğlu hem mekânsal hem de sosyal anlamda köhneleşmenin etkisi altına girmiştir. Bu dönemde bölgenin elit grubu Beyoğlu'nu boşaltmış, gelir seviyesi düşük gruplar alana yerleşmeye başlamıştır. Aynı zamanda 1955 yılında Beyoğlu'nda gerçekleşen toplumsal anlatılarda 6-7 Eylül olarak bilinen olay sırasında etraf yıkılıp yıkılmış, bölgenin boşaltılma hızı artmış, eski kültür, sanat ve eğlence mekânı olma özelliğini yitirmeye başlamıştır (Soysal, 1984). Kozmopolit bir bölge olarak bilinen Beyoğlu azınlıklara uygulanan vergilerden ve göç olgusundan etkilenmiş, ilk kullanıcılar zaman içinde alanı terk etmiştir (Dökmeci ve Çıracı, 1990).

Bugün ise kentsel dönüşüm faaliyetlerinin yoğun olarak gerçekleştirilmesi, büyük sermayeli emlak projeleri, özellikle Arap turistlerin yoğun olarak tercih ettiği bölge olması gibi sebeplerle Beyoğlu'nda değişim süreci farklı bir boyutta devam etmektedir (Yalçın, 2018; İslam, 2020). Aynı zamanda, eski Beyoğlu anlatıları aracılığı ile otantiklik gücünü kullanmayı da devam ettirmektedir (Şekil 1).

Yöntem: Gösterge ve Anlatılar Üzerinden Beyoğlu'nda Otantiklik İzleri

Beyoğlu'nun özellikle 19. yüzyıl mekânsal hafızasını ele alarak başlatılan söz konusu bu çalışma, Beyoğlu'nun katmanlı tarihselliği ile deneyimsel dayatmalar ile oluşan otantikliğin ikiliği kurgusuna odaklanmaktadır.

Çalışma içinde incelenmiş olan örnek kümeleri “kartopu örnekleme yönteminden” faydalanılarak oluşturulmuş, elde edilen tüm veriler “doküman incelemesi tekniği” ile sistematik ve kronolojik bir okumayla sunulmuştur. Kartopu örnekleme, örnek kümelerinin aşamalı olarak çekilmesiyle ortaya çıkmakta, nicel olarak küçük bir değerlendirme grubuyla başlatılıp, çoğalan bir veri yığını temsil etmektedir (Aziz, 2011). Doküman incelemesi kapsamında, yazılı kaynaklar olarak kitaplar, dergiler, anılar, makaleler, romanlar, öyküler, şiirler, gazete haberleri vb. kullanılırken, görsel kaynaklar olarak resimler, filmler, anıtlar, mimari yapılar, reklam afişleri vb. olabilmektedir (Sönmez ve Alacapınar, 2013). Bu kapsamda Beyoğlu'na dair; arşiv kayıtları, internet tarama bulguları, konuya ilişkin görseller, reklamlar, gazete haberleri, videolar, röportajlar, internet kaynakları, Instagram ve Twitter gibi sosyal medya platformlarından elde edilen kişilere özgü görsel paylaşımlar, mekân yorumları, roman, öykü, şiir kitabı gibi edebi metinler kartopu tekniğiyle taranmıştır. Özellikle sosyal medya uygulamaları üzerinden yapılan doküman incelemesi, çalışmanın

sürdürüldüğü dönem olan 2022 yılı ocak ayı içinde yapılmış olup, temelde Beyoğlu bölgesine ilişkin uzman kimliği bulunan kişilerin hesaplarından hareketle genişletilmiştir. Aynı zamanda incelenen hesap paylaşımlarına yapılan yorumlar dikkate alınmıştır. Söz konusu hesapların açık erişimli oluşu, görseller üzerinden ilerletilecek kartopu örneklem genişletmesine de olanak tanımıştır. Beyoğlu'na ilişkin yapılan doküman incelemelerinde verilerin sınırsızlığı dikkati çekmektedir. Bu nedenle, elde edilen kaynaklar ilk aşamada rastlantısal, ancak tüm evreni temsil edebilme gücü bulunduran, devam eden aşamalarda ise sistematik kartopu ağını temsil edecek şekilde problem bağlamında sınırlandırılmıştır. Doküman analizi çalışmalarında, konuya ilişkin karşılaşılan her türlü dokümanına değil, belirlenen probleme yönelik gerekli belgelerin taranmasına vurgu yapıldığı görülmektedir. Aynı şekilde bu yaklaşımın araştırmanın gücünü artırdığına yönelik çıkarımlar bulunmaktadır (Sönmez ve Alacapınar, 2013; Güçlü, 2019; Aziz, 2011). Bu bağlamda, çalışma kapsamında taranan belgelerin analiz tekniğini destekler nitelikte olmasına dikkat edilmiştir. Kaynaklardan elde edilen katmanlı yapının çözümlenmesi adımı ise, “tumdengelim içerik analizi” kullanılmıştır. Tumdengelim içerik analizi, genelden özele doğru hareket eden, incelenmekte olan konuyla ilgili teori, kuram, kavram, model, kategori ve hipotezleri test eden bir yöntemdir. Matrisler genellikle; teoriler, modeller, zihin haritaları ve literatür incelemelerine dayanmaktadır (Güçlü, 2019). Burada ilk yapılması gereken, çalışma düzleminin oturtulduğu kavramlara ve çalışmanın amacına uygun olarak yapılandırılmış bir kategori matrisi hazırlamak, kategori matrisine göre bağlamları ve kodları ortaya koymaktır (Mayring, 2014; Krippendorff, 2018).

Gündelik hayatın uzam ve mekânlarının artık homojen olmadığı, aksine çekişmeli bir alanı temsil ettiği iddiaları

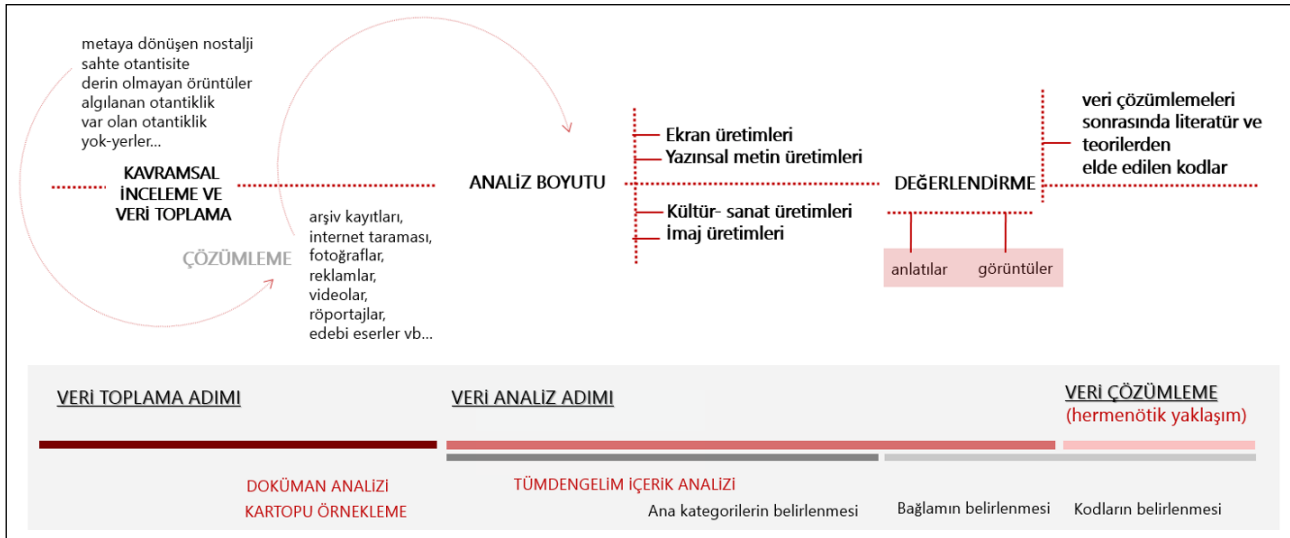

Şekil 1. Beyoğlu'nda tarihsel süreç ve yaşanan otantiklik değişimi.

20. yüzyılın sonlarında başlamış, 21. yüzyılda ise tamamen görünür olmuştur. Uzam ve mekân temsillerinin söz konusu dönüşümlerinin altında ise yeni toplumsal kimlik biçimleri üreten farklı etkenler yatmakta, bunlardan bir tanesi medya ve kültür endüstrileri olarak tanımlanmaktadır (Havik, 2003). Böyle bir ortamda, mevcutta var olanı korumak, tarihsel bileşenleri güçlü kılmak, projeler aracılığıyla gerçekleştirilen kültürel ve mekânsal melezleşmenin önüne geçmek oldukça zorlaşmıştır (Bennett, 2013). Çalışmanın kategori matris düzlemi, Andy Bennett'in (2013) "*Kültür ve Gündelik Hayat*" kitabında bahsetmiş olduğu söz konusu bu söylemlerden hareketle oluşturulmuştur. Bahsedilen medya ve kültür endüstrileri çalışma içinde; ekran üretimleri, yazınsal metin üretimleri, kültür sanat üretimleri ve imaj üretimleri başlıkları şeklinde verilmiştir. Söz konusu bu başlıklar, Beyoğlu'nda görülen küresel dayatmaların ortaya koyduğu düzlemi sistemli olarak aktarma ve çalışmanın bulgularını ortaya koyma noktasında fayda sağlamıştır. Kategorilerin belirlenmesinin ardından, metinler arasında aranan referans bağlam birimleri, Margaret R. Somers'in (1994) kurguladığı üçlü anlatı diyalektiği çerçevesinde irdelenmiştir. Somers'in (1994) anlatı diyalektiği; yerin varoluşsal temellerine dayanan ontolojik anlatıyı; kullanıcı deneyimleriyle şekillenen, mikro ya da makro hikâyelere bağlı olan kamusal anlatıyı; ilerleme, çöküş, sanayileşme, aydınlanma gibi bireysel analitik çerçeveden uzaklaştıracak teorilere bağlanabilecek bütüncül bir katmanı içeren meta anlatıyı içerir. Anlatı bilimini tek bir bireyden, kültürel normlara, kültürel normlardan küresel oluşumlara kadar taşıyan bir yaklaşımı temsil etmesi nedeniyle Somers'in anlatı çözümlemesi çalışma süresinde Beyoğlu'nda yapılacak tur için büyük katkı sunmuştur. Görüntüler arasında aranan bağlamlar ise, Peirce (1982) yardımıyla derinleştirilmiştir. Peirce'ye göre, ortak bellek şemaları üçgen bir ilişkinin sonucudur ve önceden tanımlanabilir. Göstergelerin üçgen ilişki kat-

manları, bir temsilci (gösterge, işaret ya da araç), bir temsil edilen (nesne) ve bir yorumlayıcıdan (zihinsel görüntü üreten) oluşur. Bu üç katman görüntüleri okuma sürecinde etkin hale gelir. Zihinsel imgeler, sözlü işaretler ve geçmiş bilgi birikimleri ise bağlamın sonucunu oluşturur. Böylece, yorumlayıcılar, şematize edilmiş bilgiyi inceleyen ve böylece bunun onlar için sahip olduğu ek anlamı arayan kâşifler olarak görünür (Barthes, 2018; Keunen, 2020).

Kategorilendirilen ve bağlamları ortaya koyulan ham verilerin anlamlı bütün haline dönüştürülme adımı ise kodlamadır. Bu adımda, tümdengelim içerik analizinin kavramsal anlatısından faydalanılmıştır. Kodlar; kelime, kelime grubu, cümle ya da paragraf gibi anlamlı bütünlükleri oluşturabilir. En yaygın kod türü ise kelime ve tema üretimleridir (Güçlü, 2019). Yapılacak olan kodlamalar, çalışma içinde incelenen verilerin doğrudan içinden çekilebileceği gibi verilerden elde edilen çıkarımlar doğrultusunda literatürden ve teorilerden de elde edilebilmektedir (Güçlü, 2019). Bu bağlamda şematize edilen kodlar, tüm anlatı ve görüntüler üzerinden yapılan teorik değerlendirmelere bağlı bir biçimde ön anlama ve yorumlama kuramı olarak bilinen hermenötik (Habermas, 2002) bir yaklaşımla yazar tarafından oluşturulmuştur (Şekil 2). Yazarın, hermenötik yorumlama yapabilmesi için, yorumlanacak şey öncelikle anlaşılmalı olmalıdır. Bu nedenle, öncelikli olarak araştırmanın temel aldığı kuramsal okumalarla ortaya koyulan kavramlar üzerinden başlangıç kodları çıkarılmış, tarihsel bir sunuşla kategori matrisleri ve bağlamlara göre şematize edilmiştir (Zhang ve Wildemuth, 2009). Kodlar; Goffman'ın (1959) sahne önü/sahne arkası benlik söylemi, MacCannell'in (1976) sahte örüntü söylemi, Trancik'in (1986) kayıp alan söylemi, Auge'nin (1995) yok yerler söylemi, Boym'un (2001) nostalji söylemi, Zukin'in (2010) kültürel kimlik markalaşması söylemi gibi anlatılardan faydalanılarak derinleştirilmiştir.

Şekil 2. Çalışmanın yöntemi.

Özetle, doküman analizi ve kartopu örneklem belirleme aracılığıyla yürütülen süreç, neyi, neden, niçin, nasıl ve nerede aranacağını doğru tespitini ve güvenilir bir değerlendirmeyi mümkün kılarken, kaynakların kategorilendirilerek içeriklerinin kodlanması “*var olan ve algılanan otantiklik*” bakışında görülen değişimleri ve ikiliği ortaya koymaktadır. Ayrıca, Beyoğlu’nda bu iki anlamı ortaya çıkaracak gösterge türü ve anlatılarına rastlıyor olmak çalışmanın doğru bir niteliksel üretim sürecinde olduğunun da ifadesidir.

BULGULAR

Ekran Üretimleri

Bir görsel iletişim aracı olarak televizyon ile kentler uzun zamandır karmaşık bir ilişki içindedir ve bu durum 21. yüzyıl dünyasında iyice görünür hale gelmiştir. Bennett’in (2013) televizyonu popüler medya kanalları arasında sayması, bugünün bilgi toplumlarının gündelik hayatında en önemli iletişim aracı olduğunun bir göstergesi niteliğindedir. Buna bağlı olarak, Shields (1992), televizyon dizilerinin kentsel mekânsal karmaşıklığını, çeşitliliğini ve sosyal dinamizmini kullanarak görselleşen bir ortam haline geldiğini belirtmektedir. Eski dönem dizi ve filmlerin içeriklerinde bile, kentsel alanda günlük faaliyetleri tasvir etme eğiliminde olan, bir fabrikadan çıkan işçilerin ve bir istasyona giren trenlerin sahnelerini yakalama isteği olduğu görülür. Bu temsiller aracılığıyla dizi ve filmler, bir kentin fiziksel olduğu kadar sosyal manzarasını da haritalandırabilir (Giddings, 2020). Geç modern kültür ortamı, bu şifreyi iyi çözmüş ve görsel kanallarla doygunlaşan yer ve kültür üretimi içine girmiştir. Film ve dizi ortamı, gerçek olan bu kentsel görüntüleri, insanları ve bazen yerleri yeniden üretirken, yakalanmış bir gerçeklik ve otantiklik hissinde büründürebilmektedir (Croy, 2010). Bu ortam; tarihin derin anlatısından faydalanmanın ardından artık var olanı unutturarak yeni bir kültürel hafızayı, algısal otantikliği pazarlamaktadır.

Esser (2020), son yıllarda yapılan nörogörüntüleme çalışmalarıyla elde edilen bilişsel beyin taramalarının, ekranın sunduğu deneyim ortamıyla gerçek dünya deneyimlerinin aynı beyin hareketleri tarafından işleniyor olduğunu belirtmiştir. Konuyu, gerçek yer temsilleri bağlamında ele aldığımızda ise kendine özgü bir iç yapıya sahip otantik yerin izleyici için benzersiz bir görsellik kurgulayacağı, aynı anda yeni bir anlam atfedileceği ile ilişkilendirebilir. Yer in algısında yaşanan bu oynamayla yeni bir popüler ürüne dönüşmesini film etkili turizm olarak tanımlayanların yanı sıra film ve televizyon konularının Baudrillard’ın hiper gerçeklik teorisinin örnekleri olduğunu söyleyenler de çoğunluktadır. Çünkü hiper gerçeklik, dünya gerçekliği ile birbirine karıştırılan bir simulakrayı temsil etmektedir (Macionis, 2004).

Bu konunun anlatısını Beyoğlu’nun sunduğu dizi seti ortamı üzerinden okumak mümkündür. Skyscanner verilerine göre, uçuş aramaları ile turistik alanlarda gösterimde olan diziler arasında kuvvetli bir ilişki bulunur (Deloitte, 2014). Bazıları için Beyoğlu’nda bulunmanın ana motivasyon kaynaklarından biri dizilerde üretilen gerçeklikten kaynaklanmaktadır. Bu durum, adını birçok kişinin ilk kez 2018 yılında *Şahsiyet* dizisinin çekildiği apartman olarak duyuran Temel Apartmanı üzerinden açıklanabilir. Birçok medya kanalında dizilere ev sahipliği yapan tarihi apartman³ olarak tanınıyor olması gerçeğin önüne geçecek niteliktedir. Oysa Temel Apartmanı, Beyoğlu’nun Baby-lon gibi önemli bir kültür mekânına açılan Jurnal Sokak’ta yer alan, Art Neveau kapısıyla dikkati çeken, II. Abdülhamit’in Avrupadan gelecek müzisyenler ve sanatçılar için yaptırdığı 107 yıllık bir apartmandır. Bu apartman, Süper Baba dizisine göre Elif’in yaşadığı bina; *Şahsiyet* dizisine göre Mebrure Apartmanı; 2020 yılı yapımı bir diziyeye göre de Masumlar Apartmanı olmuştur. Var olan otantikliğinin bilinirlik düzeyine ilişkin yapılan incelemelerde doğrudan Temel Apartmanı olarak yapılan paylaşımlarla karşılaşmak oldukça güçtür. “Temel Apartmanı” anahtar kelimesiyle ulaşılan, açık erişimli Twitter ve Instagram görselleri ve yorumlarından elde edilen sayılı veri, yapının var olan otantiklik algısına vurgu yapmıştır. Söz konusu bu paylaşımlarda; “1977’den beri boş. Diziler için kiralanıp duruyor.”; “Bundan çeyrek yüzyıl önce banka hacze çıkarmıştı üç kuruşa, ne acı, böyle bir apartman ve terk edilmişlik.”; “Dizi için binaya özgün olmayan alçılar yapıldı, resimler çizilmiş. Eğer altta özgün kalem işi varsa onu yok etmiş oldunuz. Bu resimler tuvallere yapılarak, tarih atılabildi, yapıcı hasar vermezsiniz.”; “Çocukluğum Şehzadebaşı, gelin geldiğim yer Sofyalı Sokak, Temel Apartmanı, Karadenizli görmüş geçirmiş bir ailenindi.” şeklinde yakınma ve anıların dile getirilmesi söz konusudur.⁴ Algılanan otantiklik üzerinden yapılan paylaşımlara bakıldığında ise, yoğun bir veriyle karşılaşılmakta, Temel Apartmanı bilgisinin geçmediği görülmektedir. “*Şahsiyet* dizisinin çekildiği apartmana gittik.” manşetli başlıkları “*Evet bugün günlerden Masumlar Apartmanı.*”; “*Agah Beyoğlu burada yaşadı demek.*”; “*Şahsiyet’i hatırla.*” gibi cümleler takip etmektedir.⁵ Aynı zamanda, yapının Jurnal Sokak giriş cephesinde gördüğümüz Art Neveau yeşil kapının var olan otantikliği *Şahsiyet* dizisinde korunmuşken, Masumlar Apartmanı’nda kırmızıya boyanmış ve dizinin gerçekliğine uygun olarak temiz görüntüsüyle ziyaretçiler için imaja dönüştürülmüş bir temsilin simgesi olmuş, algılanan bir otantiklik kurgulamıştır.

Ekran üretimleri ile Beyoğlu’nun gündeme gelmesi yalnızca 21. yüzyılın ürünü değildir. Beyoğlu semtinin sokakları, kent hayatı, arka sokakları, bazen tekinsizliği, bazen tarihi dokunun güzelliği, sahip olduğu derin anlatıya sahip mekânlarıyla 1980’ler dizi ve film kuşağının sahnesi olma özelliği taşımıştır (Dorsay, 2014; Akmeşe ve Akmeşe, 2020). 1986 yılında yönetmenliğini Şerif Gören’in Beyoğlu’nun

Arka Yakası filmi, Beyoğlu'nun sahip olduğu tüm gerçekliği sunma çabasıyla ekranlarda yer bulmuştur. Filmin dönemin Beyoğlu izlerini tüm açıklığıyla anlatma gayesini içerdiği daha ilk sahnede sunulmuş, “*Aklımıza böyle bir film yapmak nereden geldi?*” sorusuna verilen; “*Metin yazarı arkadaşım-la uzun zamandır konuşuyorduk, neden bizde Beyoğlu filmi yapmayalım dedik. Kültür ve tarihine ağırlık veren nostaljik bir yarı belgeselde karar kıldık, Pera.*” cevabıyla doğrulanmıştır. Filmin farklı sahnelerinde, Beyoğlu'nun Galata gibi bir kent simgesinin önünde; “*Röportaj yapmaya gidiyorum. Hem de kiminle Beyoğlu ile. Köprüde düşündüm. Atar tutarım, verir veriytiririm. Ahlaksızlığından, kumarından tutunda meşhur bir sokağına. Beyoğlu'nu öveceğim, kötü sokaklarını, meyhanesini, her şeyini öveceğim.*” şeklinde bir anlatı mevcuttur. Dizi boyunca sunulan Beyoğlu simgesinde elde edilen kodların dönemin ruhuna övgü, nostaljik ifadelerle yer verme, üstü örtüleni ortaya çıkarma, yerle kurulan bağ gibi kodların varlığı göze çarpmaktadır.

1988 ve 1994 yıllarına ait temin edilen gazete sayfalarında Beyoğlu'nun kimlik mekânlarının dizi veya filmler için kullanıldığı bilgisi yeniden karşımıza çıkmaktadır. “*Bir Aşk Uğruna dizisinin çekimlerinin bir bölümü önceki gün Beyoğlu, İstiklal Caddesi'ndeki Markiz Pastanesi'nde yapıldı. Uzun süredir kapalı olan Markiz'in dizi için açılması çevredekilerin büyük ilgisini çekti. Türkan Şoray: Bu pastane aşklarıyla ünlü bir yer. Küskünler burada buluşur, barışır. Yazık ki kapalı, diye yakındı.*” şeklinde sunulan haberin başlığı Markiz'e olan övgüyle eşleştirilmiştir. “*Cahide, Pera Palas'taydı.*” başlıklı bir diğer haber de benzer içerikleri barındırmıştır.⁶

Burada dikkati çeken, alt metinde Beyoğlu'nun gerçekliğinin kullanılması, bölgenin ya da bölge özelinde yapıların

yeni bir pazar programına sokulması, dizilerin çekildiği yer ile ekrana yansıtılan yer arasında algısal bir otantik bağ kurulumu ve dolayısıyla oraya gitmenin ana motivasyonunun bu bağ olduğu vurgusudur. Bu durum, tarihsel süreç içinde ekran üretimleri aracılığıyla yerlere ilişkin nostaljik söylemlerin azalarak kamusal anlatıdan meta anlatıya dönüşümünü ve yerden kopma eğilimini artırmaktadır (Şekil 3). Özetle, 20. yüzyılın son dönemlerinden itibaren özellikle diziler, kitlesel nüfusa erişim için baskın bir medya haline gelmiş, ister kurgusal ister kurgusal olmayan yollarla olsun algılanan otantikliği etkileme noktasında önemli bir rol oynayarak duygusal bağ görüntülerini muğlaklaştırmıştır. Sinemanın, bir kenti herkesçe bilinen anahtar noktaları aracılığıyla temsil eden ve izleyiciye görmeyi beklediği idealize kent imgesini sunup kenti içselleştirmesini sağlayan yapısı, sinematografik bir otantiklik yaratmış, var olan gerçekliği ise silmiştir (Beeton, 2006; Liz, 2014).

Yazınsal metin üretimleri

Yazınsal kurgu, mimari ve kentsel mekânları olay örgüsü ile sözlü olarak temsil edebilirken, kentsel ortam da araştırma sahasında bir araç olarak yazınsal metinlerden faydalanabilmektedir. Pamuk'un İstanbul betimlemeleri, Dicken'in Londra sahneleri, Proust'un Paris'i, Gogol'un St. Petersburg'u düşünüldüğünde, pek çok ünlü roman ve hikâyenin çeşitli kentsel ortamlar da sahnelendiği görülmektedir (Ultav, Çağlar ve Drinkwater, 2016). Edebi yazınlarda çok kez kendisine yer bulmuş olan Beyoğlu; zevk, tanıklık, özlem ya da yaşantıya ait bir istek uyandırmasıyla bilinmektedir. Bu edebiyat haritasını yerler üzerinden okuyabilmek ise dönemsel olarak değişkenlik göstermek-

ÖRNEKLEM BİRİMİ	Beyoğlu'nun Arka Yakası (Pera, Galata Kulesi)	Bir Aşk Uğruna (Markiz Pastanesi)	Cahide (Pera Palas Otel)	Süper Baba (Temel Apartmanı)	Şahsiyet / Masumlar Apartmanı (Temel Apartmanı)
KATEGORİ MATRİSİ	Ekran Üretimleri	Ekran Üretimleri	Ekran Üretimleri	Ekran Üretimleri	Ekran Üretimleri
BAGLAM	Kamusal anlatı	Kamusal anlatı	Kamusal anlatı Ontolojik Anlatı	Ontolojik Anlatı Meta Anlatı	Ontolojik Anlatı Meta Anlatı
KODLAR	<ul style="list-style-type: none"> 1986 • nostaljik söylem • hikayeleştirme • örtülen gerçekliğe vurgu • yere övgü • yer ruhu 	<ul style="list-style-type: none"> 1988 • yakınma • tarihsellik vurgusu • hikayeleştirme • yere övgü • yer ruhu 	<ul style="list-style-type: none"> 1994 • görkem • tarihsellik vurgusu • yere övgü 	<ul style="list-style-type: none"> 1997 • yerden kopma • sembolikleşme • nostaljik anlam arayışı 	<ul style="list-style-type: none"> 2018-2020 • kurgusal nostalji • imaj üretimi • sembolikleşme
	VAROLAN OTANTİKLİK			ALGILANAN OTANTİKLİK	
	*Kodlar, örneklem birimlerinde toplanan verilerin incelemeleri sonucunda, literatürden elde edilen kavramlar doğrultusunda yazar tarafından oluşturulmuştur.				

Şekil 3. Veri çözümlenmeleri ile elde edilen kategori matrisi, bağlam ve ekran üretim kodları.

tedir. Çoğunun değindiği Beyoğlu yaşantısı, insan izleri ben hangi Beyoğlu'nu biliyorum sorusunu düşündürmektedir. Hızlan (2008), edebi metinlerle Beyoğlu turu yaparken, bazen Haldun Taner'le Markiz'de buluştuğunu, bazen Melih Cevdet Anday ile İstanbul Kulübü'ndeki Pazartesi buluşmalarına gittiğini, Yusuf Atılgan'ın aylak adamını yeniden okuduğunu söyler.

Metinler yere bağlanma olgularıyla oluşan bir kesit üzerine yerleşirken, büyük oranda etkili olan duygu özlem olmaktadır. Geçmişten seçilen bir kare, o dönemin tüm ihtiyacını karşılayan bir anlatıyla sunulabilmektedir. Beyoğlu bu anlamda farklı zaman dilimleri içinde farklı anlamlarla edebi metinlere konu olmuştur. Çok kültürlü imparatorluk izlerinin vurgulandığı dönem metinlerinde Beyoğlu'nun yürüyerek deneyimlenen ortamından sıkça bahsedilmiş, ikili ilişkiler birer sahne canlandırması şeklinde sunulmaya çalışılmıştır. 1982 yılında Said Naim Duhanı tarafından yazılmış olan Eski Evler, Eski İnsanlar, 19. Yüzyıl Sonunda Beyoğlu'nun Sosyal Topoğrafyası kitabında karşımıza çıkan Beyoğlu; "İstiklal Caddesi ile Müeyyed Sokağı'nın keşiştiği noktada apartman olarak kurulmuş olan Narmanlı Han, Rus devletinin mülkiyetindeydi, konsolosluk bu binadaydı. Bir zamanlar sokağın büyük bir yüzeyini kaplıyordu, şimdiki çizgisine 1914'te getirilmiş. Yine o yıllara Narmanlı'ya pek uzak olmayan bir yerde Fransız kasap Prieur'un dükkânı, karşısında İngiliz Hayden'in kumaş mağazasını görürdünüz, giriş katında kurşun askerler satılırdı, kutusu 7,5 kuruş." ifadeleriyle anlatılmıştır. Burada resmedilen geri gelmeyecek zaman ontolojik anlatılarda şekillenen kamusalıktan ibarettir. Duhanı tarafından seçilen bir sahnenin; dedikoduları, kişileri, eşyası, sokağı paylaşanları, dostlukları ile birlikte betimlenmesi kayıplardan çok, o anın durdurulmuş bir görüntüsüdür. 1960'lı yıllarda kaleme alınan Abdülhak Şinasi'nin Çamlıca'daki Eniştemiz'den⁷ kitabında da benzer yaklaşımlar dikkati çeker. Bölgedeki çok uluslu yapının varlığı İstiklal Caddesi'nde gezinirken sık sık bizleri karşılar, yer bağlılığını kurgulayan mekânlar tanımlanır. Kitabın, "O zamanlar Tünel'den Halep Çarşısı'na kadar canlı ve eğlenceliydi. Barlar ve sinemalar yok, lokantalar ve çalgılı gazinolar vardı. O zamanlarda babalarımızın neslinden olanlar, böyle tanınmış gazinolarda, sevdikleri Avrupa'yı biraz bulmuş olurlardı. Babamın oyun arkadaşı Mösyö Timöni, gözünde tek gözlüğü Tokatlıyan'a gelirdi." bölümünde yere yapılan övgüyle birlikte Beyoğlu'nun eğlence ve sosyalleşme odaklı yapısını da önemsemiştir. Yirminci yüzyıl hikâyeleştirmelerinde ise bizi karşılayan yoğun duygunun geçmişe özlem olduğu görülmektedir (Ciritci, 2019). 1999 yılında yayımlanan "İnsanlar, Mekanlar, Yolculuklar"⁸ kitabında Hilmi Yavuz'un 1950'li yıllarda deneyimlediği Beyoğlu'na nostaljik bir bakışla yaklaştığı, ritüellerini inatla hatırlama çabası içinde olduğu görülür. Kimlik mekânları olarak Markiz'in, Tokatlıyan'ın, Lebon'un sembolik anlatılarını kullanmasının yanı sıra yaşadığı yere bağlılığını görme,

tatma ve dokunma duyularını kullanarak kaleme dökmüştür. Kitapta yer verdiği "1954'lerde yeniyetme bir edebiyatçı olarak Lebon'a da giderdik, sonrasında Markiz'e de. Demir Özlü'nün yazdığı gibi çekingen ve kaçamaklı gidiyorduk Lebon'a... O hep gidebilme düşleri kurduğumuz Paris ve Viyana'daki zarif kaldırım üstü kahvelerinden birinde oturmak gibiydi" ve "Markiz'e gittiğimizde Dört Mevsim vitray panolarını seyrederdik - ki sadece üç tanedirler, Duhanı'ye göre, kış panosu imalat ya da taşıma sırasında kazaya uğramış olmalıdır.- Gözlerimizi saygın edebiyatçılardan kaçırmanın yollarından biriydi." ifadeleri bu duygusal bağı ve ontolojik anlatıyı ortaya koymaktadır.

Beyoğlu'na dair 2000'li yıllarda üretilen yazınsal metinler incelendiğinde kayıp mekânlar ve izlerin takibinin yoğunlaştığı, yere bağlanma güdüsünün yok olanın içinde var olana ulaşma ihtiyacı olarak sunulduğu dikkati çekmeye başlar. Ahmet Ümit, Beyoğlu Rapsodisi'nde⁹ "Katya'yla Beyoğlu'nda Rebul Eczanesi'nin¹⁰ önünde karşılaşmaya kadar ne bizim iki kafadarla ne de onların projeleriyle uğraşabildim. Fakat dünya küçüktü, Beyoğlu daha da küçüktü. Gündüzleri esnafın işiyle gücüyle uğraştığı bu cadde, gece yarısı olup saat biri devirdi mi farklı bir kimliğe bürünür. Çok kollu, çok dallı büyük bir ırmağa benzer." demiştir. Burada ilk kez 1895 yılında Grand Pharmacie Parisienne adıyla, İstiklal Caddesi üzerinde döneminin aidiyetlik kurgusunu sağlayan Rebul Eczanesi'nin sahip olduğu anlama tutunma düşüncesi mevcuttur. Metinler arası yolculukta bugün yerinde olmayanın varlığına hüznün ve yerin anlamıyla atıf yapıyor olması da bu düşüncüyü desteklemektedir. Yer ruhu ve bağlanmayı inşa eden temel şeyin hafıza olduğu düşünüldüğünde (Nora, 2006), son dönem metinleri bunun en belirgin örneklerini sunmaktadır. 12 Azizeye 12 Ağıt, Şüpheli Bir Ölüm kitapları Beyoğlu'nun artık yerinde bulunamayan mekânlarına, sahip olduğu anlamın yok oluşuna özellikle değinmektedir. Söz konusu kitaplarda geçen; "Birkaç gündür işler kesat. Balıklama Beyoğlu gecelerine dalıyorum. Bazen gençlerin favori mekânlarına gidiyorum. Gereğinden fazla melankolik ve bunalımlar. Üstelik hiçbirini dans etmiyor." ve "İstanbul tehlikeli bir şehir. Hele son zamanlarda İstiklal Caddesi ve civarı. Bankaya gitmek için evden çıkarken, bir arkamdan su dökmeye çalışıyor Fofo'nun." satırları Beyoğlu ve deneyim değişimini sunarken, yere bağlanma ile algılanan özgünlük arasında pozitif bir korelasyon kurar, ancak var olan üzerinden geçmişe olan saygısını elden bırakmaya da özen gösterir niteliktedir.

Katmanlı bir kentsel mekân olarak Beyoğlu'nun edebi metin çözümlemesine bakıldığında, benlik ve yer arasındaki duygusal bağın psikolojik alt metinlerle sıklıkla sunulduğu, tarihsel dönemler içinde bunun hâkimiyetinin korunmaya çalışıldığı açıktır (Şekil 4). Oysa 1940'lı yıllarda yapılan anlatılardan elde edilen kodlarda şu anın içinden kayıp giden zamana bakmak, ona anlamlar yüklemek ya da "ah Beyoğlu" deme ihtiyacı hiçbir zaman olmamıştır.

ÖRNEKLEM BİRİMİ	Eski Evler, Eski İnsanlar (Said Naim Duham)	Çamlıca'daki Eniştemiz'den (Abdülhak Şinasi)	İnsanlar, Mekanlar, Yolculuklar (Hilmi Yavuz)	Beyoğlu Rapsodisi (Ahmet Ümit)	12 Azizeye 12 Ağıt (Ali Ece)	Şüpheli Bir Ölüm (Esmahan Aykol)
KATEGORİ MATRİSİ	Yazınsal Metin Üretimleri	Yazınsal Metin Üretimleri	Yazınsal Metin Üretimleri	Yazınsal Metin Üretimleri	Yazınsal Metin Üretimleri	Yazınsal Metin Üretimleri
BAĞLAM	Kamusal anlatı	Kamusal anlatı	Kamusal anlatı Ontolojik Anlatı	Kamusal Anlatı Ontolojik Anlatı	Ontolojik Anlatı Meta Anlatı	Ontolojik Anlatı Meta Anlatı
KODLAR	1947 • flaneour • çok kültürlülüğe vurgu • nostalji edebiyatı • yere övgü • hikayeleştirme • duygusal bağ	1963 • flaneour • çok kültürlülüğe vurgu • nostalji edebiyatı • yere övgü • hikayeleştirme • duygusal bağ	1999 • flaneour • betimleme • yere övgü • kültür-sanat mekanı vurgusu • hikayeleştirme • duygusal bağ • geçmişe duyulan özlem	2003 • betimleme • hikayeleştirme • yere övgü • kimlik vurgusu • duygusal bağ	2006 • tekinsizlik • değişim-dönüşüm • nostalji edebiyatı • geçmişe duyulan özlem	2007 • tekinsizlik • değişim-dönüşüm • nostalji edebiyatı

VAROLAN OTANTİKLİK ← → ALGILANAN OTANTİKLİK

*Kodlar, örneklem birimlerinde toplanan verilerin incelemeleri sonucunda, literatürden elde edilen kavramlar doğrultusunda yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 4. Veri çözümlemeleri ile elde edilen kategori matrisi, bağlam ve yazınsal metin üretim kodları.

Kültür sanat üretimleri

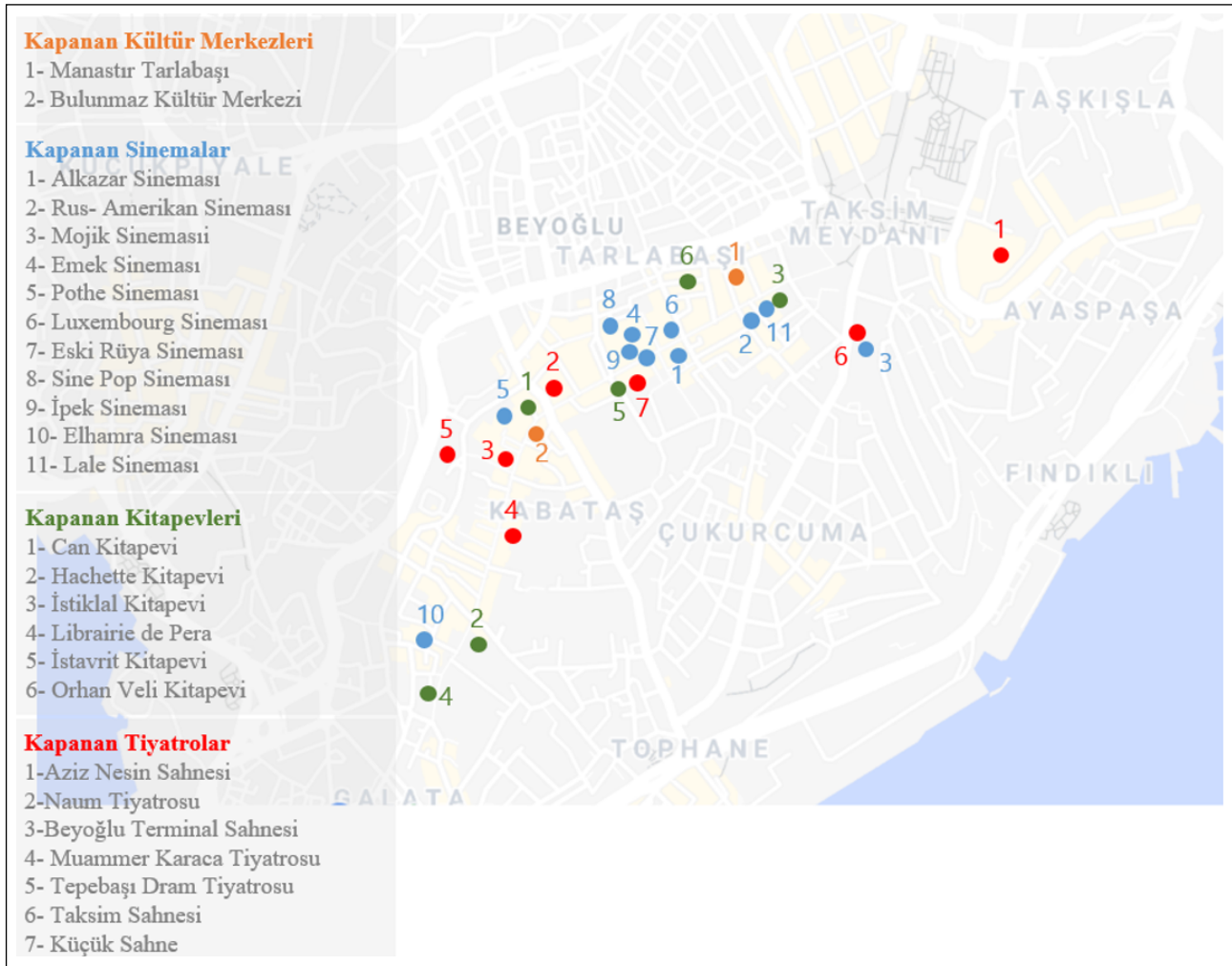
Beyoğlu'nun sahip olduğu sinema, tiyatro, kitabevi, galeri, kültür merkezleriyle 1920'li yıllardan itibaren giymiş olduğu kültür sanat şapkası, İstanbul anlatılarının en önemli simgesi olmuş, İstanbul'un sanat imajı her ortamda Beyoğlu ile resmedilmiştir (Şekil 5). Özellikle hem eğlencenin hem de sanatın sarayın dışına çıkması, özel bir anlam taşıyan "cadde" kültürünün gelişmesine olanak tanınması noktasında da önemli kılınmıştır (Adanalı, 2020). Kemal Tahir, Esir Şehrin İnsanları kitabında; "Gazetelerdeki eğlence ilanlarına göz gezdirdim. Beyoğlu Tepebaşı Tiyatrosu'nda sinema... Önümüzdeki cuma günü Karmen Operası. Beyoğlu, Doğruyol'da Gülistan Birahanesi. Şehzadebaşı Millet Tiyatrosu'nda Kin ve Aşk, müthiş dram bir perde. Kadın Galip, Erkek Yenik, kahkahalı komedi bir perde. İstanbul'un en süslü sineması Alemdar, Kemal Bey Sineması, diye devam eder Beyoğlu'nun 1950'li yıllarına ait kültür sanat perdesi." diyecek, dönemin Beyoğlu kültürünü açıkça ortaya koyacaktır (Tahir, 1956).

İlk sinema gösterimi, 1896 yılında Avrupa Pasajı'nın içinde bulunan Sponeck Birahanesi'nde gerçekleştirilmiş, zamanla Cinema Pathe (Tepebaşı, 1908), Eclair (1909), Cine Central (1910), Oriental (1911), Magique (1914), Palace (1914), Elektra (1920), Elhamra (1922), Opera (1924) gibi sinemalar açılmış, Cadde-i Kebir bir sinemacılar caddesi olarak tanınmaya başlanmıştır (Baysan Serim, 2009). Sinema mekânlarında yaşanan en büyük hamlelerden biri de dönemin buz pateni salonunun 1924 yılında Melek Sineması'na -zaman içinde Emek sineması olarak değişecektir- dönüşümüdür. 1973 yılında çıkan bir yangın sonrası Emek Sineması'nın bulunduğu Cercle d'Orient binasının da hasar görmesi ve zaman içinde yapının bakımsız kalmasıyla birlikte 2013 yılında yapı da bir dönüşüme gidilmiştir. Cercle d'Orient, 2006 yılında, 5366 sayılı yasaya göre Beyoğlu Belediyesi tarafından yenileme alanı ilan edilmiş, Grand Pera

adıyla bir alışveriş merkezine dönüşen binanın üst katında yeniden Emek Sineması açılmıştır.

Pastane mekânı tanımı, başka bir ölçekte ya da inceleme alanında derin bir anlamı ve heyecanı bulunmazken, özellikle Beyoğlu için özel bir anlama sahiptir. Bu mekânları özel kılan yeme içme geleneğinin ötesinde bir mekânsal karakter ve deneyim ortamı üretmeleridir. Atilla İlhan'ı görmek için 1950'li yıllarda Baylan Pastanesi'ne gidenlerin sayısı az olmamıştır (Uz, 2009). Markiz Pastanesi'nin hikâyesi de bölge için önemli mekân olduğunu gösteren derinliktedir.

Bugün, bu deneyim ortamının yitimi, dönüşümün anti anlatılarında oldukça fazla duyulur haldedir. Çünkü modernleşme ortamı Beyoğlu için var olan tiyatro, sinema, galeri, pastane, şık mağaza vitrini, lokanta otantikliğini; aksi yönünde gelişen, onu yok ederek yalnızca adını dönem dönem zikretmekten öteye gidemeyen bir tüketim biçimlenmesine dönüştürmüştür. Yeni Beyoğlu profili, bu anıyı heyecanla tüketirken, eski Beyoğlu görünmez olmaya başlamıştır. Öyle ki, 1962 yılında ilk mağazasını Beyoğlu'nda açan Vakko, tarihçesini anlatırken; "İlk Vakko mağazası İstanbul'un kalbi Beyoğlu'nda açıldı." ifadesini kullanmış, Beyoğlu Geliştirme ve Güzelleştirme Derneği'ne üye olan Vitali Hakko, 1997 yılında çıkarmış olduğu kitabında Beyoğlu mağazasının açılışına yönelik; "İşlerimiz iyi gidiyor. Daha iyi gitmesi için neler gerekiyor diye düşünmeye başladım. 'Daha büyük bir mağaza. Gerçek bir mağaza. Ve tabii. Beyoğlu'nda bir mağaza.'" demiştir (Uras, 2006). Mağaza caddeden çekildiğini açıklarken ise; "Beyoğlu'ndan çekiliyoruz" ifadesi kullanmıştır. Beyoğlu nüfusunun başkalaştığı yer için önemli olan bir izin kalkmasıyla görünür olmuş ancak yere özgü anlamı silinemeyen Vakko mağazası ve belleklerdeki yeri, "Vakko'nun önünde buluşuyoruz." kamusal anlatısı kullanılmaya devam etmiştir.

Şekil 5. Beyoğlu'nda kapanan kültür sanat merkezleri (Kaynak: Kuyumcuyan, 2020).

Bir diğer gündelik hayatta güçlü bir etkiye sahip sanatsal üretim müziktir. Müziğin var oluşunu ve hayata dâhiliyetini anlamının en önemli yolu ise toplumsal düzlemin doğru analizinden geçmektedir. Uygun sahnenin sağlandığı ortamda müzik toplum ve alt kültürün temelleriyle şekillenmekte, bu da onun kültürel yönünü anlama ihtiyacını doğurmaktadır (Bennett, 2013). Beyoğlu müzik sahnesi ele alındığında ortak kültür ve özdeşleşme ortamıyla karşılaşmaktadır. Duhani'nin anlatımlarında 1960'lı yıllarda Beyoğlu'nda üretilen müzik Avrupalı kimliğiyle örtüşmekteydi. Bunu dile getirirken "Pera Palas Oteli görkemli silütiyle yükselir. Avrupa'dan ve Avrupa dışından pek çok önemli ad konuk olmuştur. 1900 döneminin önemli baloları onun geniş salonlarında verilir. Birbirine kenetlenmiş çiftler Nava Orkestrasının melodileri eşliğinde dans ederlerdi." sözlerini kullanması, dönemin kuvvetli bir müzikle kurulan temsilin var olduğunu göstermektedir.

Beyoğlu'nun görünür değişimi müzik kültürü üzerinde de hissedilmesi özellikle son kendini göstermeye hızla devam etmiş, sembol mekânlardan Lale Plak; "13 Mayıs 1954 günü

başlayan serüvenimiz, 31 Aralık 2019 günü sona eriyor. Elimizde olmayan nedenlerle mağazamızı kapatıyoruz." diyerek kapısını kapatmıştır. Lale Plak sahibi Hakan Atala bir röportajında; "Artık buralar Arap işgalinde. Eskiden batılı müşteri gelirdi. Onlar gidince boşalan yerler her zaman birileriyle doldurulur, şansımıza Araplar geldi. Eskiden dükkâna yüzlerce insan gelirdi; hepsini tanırdım. Şimdi tanıdığım iki elin parmakları kadar." sözlerini kullanarak aslında yalnızca Lale Plak kaybının mekânsal boyutun ötesindeki sosyolojik olgusuna dokunmuştur (Şekil 6).

İmaj Üretimleri

On dokuzuncu yüzyıldaki Sanayi Devrimi ve aydınlanma düşüncesiyle güç kazanan modernite, yaşam biçimlerini ve düşünce dünyasını büyük bir dönüşüme uğratmış, en büyük etkisi imaj üretimleri olmuştur (Connerton, 2012). Bu yaklaşıma göre, her şeyin kontrol altına alınabildiği bir gelecek yaratmak için önce geçmişten kopmak gereklidir.

Beyoğlu'nda yaşanan modernite etkisi ve imaj üretimlerinin başlangıcına yönelik, Melih Cevdet Anday'ın söylemle-

ÖRNEKLEM BİRİMİ	Eski Evler, Eski İnsanlar (Said Naim Duhani)	Atilla Dorsay (Muhsin Bey)	Grand Pera ve proje dönüşümleri (Cercle d' Orient – Emek Sineması İnci Pastanesi, Atlas Sineması...)	Lale Plak (sahibi Hakan Atala röportajı)
KATEGORİ MATRİSİ	Kültür-Sanat Üretimleri	Kültür-Sanat Üretimleri	Kültür-Sanat Üretimleri	Kültür-Sanat Üretimleri
BAĞLAM	Kamusal anlatı	Kamusal anlatı	Meta Anlatı	Meta Anlatı
KODLAR				
	1950	1980	2010	2019
	<ul style="list-style-type: none"> • çok kültürlülüğe vurgu • yerin ruhu • yere övgü • hikayeleştirme • kültür-sanat vurgusu 	<ul style="list-style-type: none"> • arabesk kültür • anadolululaşma • yerin ruhu • yere övgü 	<ul style="list-style-type: none"> • unutmama / hatırlama • geçmişe duyulan özlem • sahte örüntü • nostaljik anlatılar • kayıp alan • yok-yer • sanatla dönüşüm • konsept mekan arayışı • kültürel kimlik markalaşması 	<ul style="list-style-type: none"> • unutmama / hatırlama • geçmişe duyulan özlem • manipülasyon • yerin hızlı dönüşümü • hafıza kaybı • konsept mekan arayışı • kültürel kimlik markalaşması
	VAROLAN OTANTİKLİK		ALGILANAN OTANTİKLİK	
	*Kodlar, örneklem birimlerinde toplanan verilerin incelemeleri sonucunda, literatürden elde edilen kavramlar doğrultusunda yazar tarafından oluşturulmuştur.			

Şekil 6. Veri çözümlenmeleri ile elde edilen kategori matrisi, bağlam ve kültür sanat üretim kodları.

rinden faydalanılabilir. Yazarın, Yiten Söz (1992) kitabında Beyoğlu Güzelleştirme ve Koruma Derneği'nin yaptığı bir toplantıya çağırıldığını belirterek; "Beyoğlu'nun denetimsizlik, sorumsuzluk, çıkarıcılık yüzünden nasıl çirkin duruma geldiğini elbette o toplantıda öğrenmedim. Her dükkâncının, kapı üstüne demir bir çubuk saplayarak ikinci üçüncü katta ise balkonunu, çatısını kullanarak, kendi adını gösteren tabelaları, gözümüze sokması, güzel demir kapıların, taş kabartmaların bu türden reklam levhaları ve bezlerle örtülmesi, eski yapıların ön yüzlerinin üzüntü veren görünüşü... Bu yüzden Beyoğlu Güzelleştirme ve Koruma Derneği Kurulmuş. Şimdi ne mi olacak? Bugünküne pek benzemeyen yeni bir Beyoğlu ortaya çıkacak. Eski Beyoğlu projelerle mi kurulmuştu? Yaşam, eskiden beri bildiğini yapar. Gerçekten de ne güzeldi o Beyoğlu." cümlelerini kurmuştur. 1980'li yıllarda Beyoğlu'nun içine girdiği yaratıcı yıkım çağının derinleştiğini gördüğümüz bu metin daha derin bir imaj ve projeler mekânına geçişin ilk adımları olmuştur. Ancak, süreç küçük dokunuşlardan büyük projelere dönüştükçe, devlet desteğiyle eskiyi yenileme, canlandırma, ayağa kaldırma adını aldıkça büyük bir tüketici yıkım ortamı tam anlamıyla hızlanmış. Elde kalan ise tarihselliği görselleştirmeye çalışan imaj ve sahne detaylarından ibarettir (Bibina, 2017).

Narmanlı Han'ın yaşadığı süreç de bahsi geçen anlatılarla örtüşmektedir. Melih Cevdet Narmanlı'yı tanımladığı satırlarında, "Ve iç içe girmiş Sofyalı, Müeyyet, Curnal sokakları. Gökyüzünde gözü Kasap Pireur'un ve yalnızca üç düğmesini iliklemiş yeleşinin. Kâğıt beyazlığında Narmanlı Han, de-

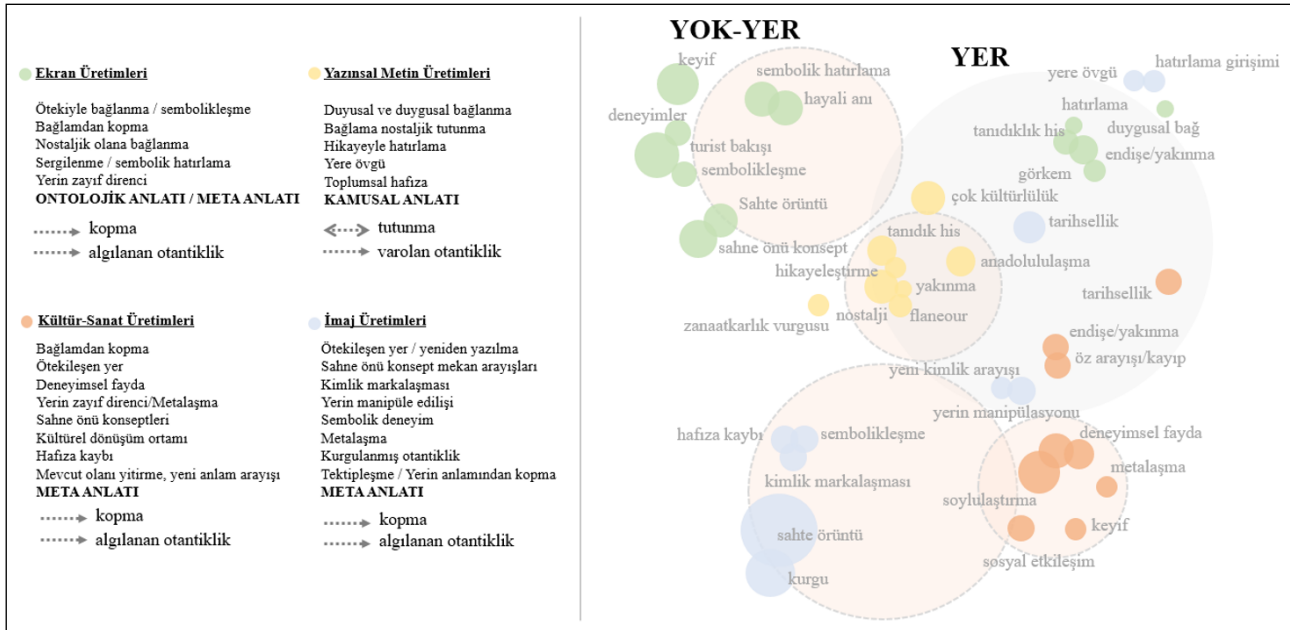
mir pencere ve bir Çarışma güzelliğinde iç avlulu, bir gazete, bir kuş ve bir tarih çıkması: Aliye Berger ve iki güzel adam, Ahmet Hamdi, Bedri Rahmi ve Lebon, güzel sakallı Namık Kemal, Şinasi, Halit Ziya, Tevfik Fikret." ifadelerine yer verirken; dönemin devlet yöneticileri, "Beyoğlu tarihini kimileri ah eski zamanlar diye okur, kimileri nasıl da değişmiş, şenlenmiş der, kimileriyse bozulduğunu söyleyerek dünden bugünü yorumlar. Biz buranın değişimini çağdaş şehircilik kurallarıyla düzenleyerek, yaşatmaya çalışıyoruz." şeklinde bir tanımlama yapmıştır. Özgün alanda toplumsal özneyi aramak yerine mekânsal bir siyasetin hareket ettiği bu kulçka mekânı üretmek Beyoğlu'nun yeni kaderi olarak karşımıza çıkmaktadır. Var olan yerden yok olan yere doğru ilerletilen bu hamleler ilişkisel ve bağlamsal olanı kopartarak tekil temsillere dönüştürmektedir. Aynı şekilde fotoğraf çekimleriyle deneyim sağlayanların bir dönem Narmanlı'da yaşayan önemli isimlerin duvar resimlerinin önünde poz verdiği ancak Aliye Berger, Bedri Rahmi tanımlarını es geçtikleri dikkati çeker. Bu yaklaşım yapılan eleştiriler ise yakınma şeklinde karşımıza çıkmakta, "Restorasyon sonrası devasa bir yaş pastaya dönmüş han... Her yere Ahmet Hamdi, Bedri Rahmi, Aliye Berger gibi bir dönem orada yaşayan insanların grafitisini yapınca onları anmış olmuyorsunuz." diyerek nesnel ilişkilerin yüzeyselliği ortaya koyulmuştur.¹¹ Yeni zevk ve talepler, eski zamanların zevklerinin yerini birçok kez almakta, politikacıların retoriğinden gelen büyüme imajlarını güçlendirmekte ve güçlü mekânsal izleri dönüştürme tehdidi sunmaktadır (Huyssen, 2003).

SONUÇ YERİNE

Bazı kavramlar, doğruluklarına bakılmaksızın, özellikle popüler medyadakiler gibi saygı duyulan kaynaklar tarafından yeterli bir düzenlilikle tekrarlanırsa, genel kamuoyu tarafından doğru olarak kabul edilebilmektedir. Otantiklik kavramı da genellikle bu fenomenin bir tanığı şeklinde gelişmiştir. İki lemler doğrultusunda şekillenen otantikliğin anlamına ilişkin sorunlar bugünün toplumlarında oldukça yaygın haldedir. Otantiklik yansımaları da turizm, iktidar, marka, reklam ve kültür gibi deneyim ortamlarında yinelenerek kendini gösterir. Olaylar, yerler ve şeyler yeniden ve yeniden bir otantiklik sürecine dâhil edilerek üretilir, böylece hatırlama yetisi unutkanın ardından gelen yeni bir inşayı başlatmış olur. Buradan hareketle, Beyoğlu geçmiş, tüketim ortamına zemin hazırlar nitelikte kullanılmakta, otantiklik kurgusu bazen yeni bir konseptin içine yedirilirken, bazen de nostaljik bir anlatımla pazarlanabilmektedir. Tanyeli'ne göre, yıkmak ile yapmanın içsel bir bağlantısı vardır. Her yeni, eski ile koşullandırılmıştır. Ne var ki yine de yeni kendisini var eden eskiyi giderek tasfiye etmektedir (Wildner, 2009; Tanyeli, 2017). Bu tüketim ortamı ve onun zamansal kurguları otantiklikle kurgulanan unutmaya eylemini sağlamlaştırmaktadır. Beyoğlu'nun bir konut olmaktan öteye giden bellek mekânlarının anıtsallığını, Batı'nın tanıttığı opera ve danslarını, hikâyelerini, pastanelerini, insanlarını kaybederken olmayanın üzerinden birer imaj nesnesi üretilmektedir (Şekil 7). Bu durum Guy Debord'un Gösteri Toplumu kitabında, çağdaş kapitalist üretim biçimleri toplumlara dev bir seyirlik manzara üretir, şeklinde ifade edilmektedir (Debord, 1996).

Benlik ve yer ruhuyla doyurulmuş bir kültürel alanda yapılacak bir keşif bilişsel boyutun anlatılarda konuyu nereye götürdüğünü görmek ve görsel imgelerle mekânın sosyal boyutta kaybettiklerini somutlaştırmak için önemli bir adım olarak görülmelidir. Bu izlenceden hareketle Beyoğlu'nda görülen mekanik yeniden üretim süreçlerinin ortaya koyduğu durumun yeni bir algısal otantiklik kurguladığı açıktır. Beyoğlu'na yıllar içinde yüklenen özelemler, hikâyeler, sohbetler, buluşmalar, ayrılıklar, sinema, müzik, tiyatro faaliyetleri sürekli değişen yeni bir heyecanın ürünüdür. İnsanlar her fırsatta onu yeniden ve yeniden üretmektedir. Bu yorgunluk halinin önüne geçemeyen Beyoğlu için Fatih Özgüven (2009); "Ben çocukken gözdeydi, sonra bir sokak kadını muamelesi gördü, şimdilerde yeniden el üstünde tutulan bir hanımefendi sanatçı gibi. Gene yavaş yavaş boyaları dökülmeye başladı, başlıyor. Eskiden beri hep böyle olmuş anladığım kadarıyla. Ne kadar yaldızı dökülmüş, dökülecek olsa da o prılıtının içinden geçip gidecek olmak, itiraf edelim ki bana, hepimize iyi gelir." ifadelerini kullanmıştır.

Çalışma boyunca toplanan söylemler ve görsel verilerin analizlerinden hareketle, Beyoğlu'nun yaşadığı bu kayma ve güncellenen deneyim ortamının ürettiği sahteliğin önüne geçmek mümkün mü sorusu oldukça önemli hale gelmektedir. Yer in ruh kaybının yaşandığı bir bölgede, kentsel alanların kullanıcıların kontrolünde ve gözetiminde nasıl yer aldığını keşfetmek önemlidir. Konuya birkaç örnek üzerinden bakarak, farklı noktadan çözüme gitmek bir yol olarak denenebilecektir. Liverpool ve Bilbao, son dönemde, terk edilmiş marinaların, eskimiş rihtim ve depoların çağdaş sanat müzelerine dönüştürülmesiyle gündeme gelmektedir. Farklı bir örnek olarak Londra, Paris ve New York'ta

Şekil 7. Bulguların değerlendirilmesi ve kategori, bağlam ve kodlardan elde edilen Beyoğlu'nda yer ve yok yer kavramsallaştırma sonuçları.

sanatçılar ve soylular, eski göçmen mahallelerine gelerek, proleter barları överek, bu bölgeleri yeni kafeler ve butiklerle doldurmuş, onları zincir mağazalar izlemiştir. Sermayenin ve devletin ekonomik, medyanın ve tüketici zevklerinin kültürel gücüne dayanan evrensel elit büyüme retoriği örnek bölgelerde olduğu gibi Beyoğlu'nu da çevrelemiştir. Bu bakış açısıyla, bahsedilen yerlere ilişkin kök deneyimler ortaya koyulabilirse doğru çözümün bulunabileceğinden bahsedilebilir (Baudrillard ve Adanır, 1998). Beyoğlu için özellikle; yeme, içme, eğlence, kültür sanat, turizm gibi var olan gerçekliklerini mevcut dokusuyla bütünleştirecek keşifleri ortaya koymak önemli görülmelidir. Çünkü, bölgenin bahsedilen gücü, büyüme imajlarının ürettiği temiz ve modern otantikliğin önüne geçebilecek derinliktedir.

¹Kavramın sözlük tanımlaması; “orijinal, gerçeğe dayanan, gerçek olan, özgün” şeklinde yapılırken, Venedik Tüzüğü (1964) kavramı eski eserlerin ortak bir miras olarak, orijinal zenginlikleriyle beraber taşınması şeklinde tanımlamıştır. Aynı kavram 1977 yılı itibarıyla UNESCO'nun belirleyeceği Dünya Miras Alanı seçim ölçütü olarak tanımlanmıştır.

²Çalışma boyunca kavram var olan ve algılanan otantiklik şeklinde tanımlanacaktır.

³Gazeteci Nilay Örnek tarafından hazırlanan “Her Umut Ortak Arar” isimli internet sayfasında 20 Eylül 2020 tarihli blog yazısı, Temel Apartmanı'nda çekilmiş diziler, yapının tarihsel önemi ve sembolik anlamı üzerine hazırlanmıştır. Yazının başlığı ise, Temel (Masumlar) Apartmanı olarak atılmıştır. Benzer şekilde Yenişafak Gazetesi internet kanalında 25 Kasım 2020 tarihli gündem başlığında Temel Apartmanı haberi ile karşılaşılmış, haber başlık seçimi “dizilerin meşhur apartmanı” şeklinde olmuştur.

⁴Metinde sunulan alıntılar 10.01.2022-20.01.2022 tarihleri arasında Instagram uygulaması üzerinden yapılan Temel Apartmanı araması sonucunda; yoğun Beyoğlu paylaşımları nedeniyle çalışma kapsamında incelenmek üzere seçilen gazeteci Nilay Örnek tarafından yönetilen @herumutortakarar, Sora Sora Beyoğlu kitabının yazarı ve gezgin kimliği ile Zuhul Floria tarafından yönetilen @banabiyersoyle, mimar Seda Özen Bilgili tarafından yönetilen @seda_ozenn Instagram ve @seda_ozen Twitter hesaplarında yapılan paylaşımlarla başlatılmış, söz konusu hesaplar tarafından paylaşılan görsellere ilişkin yapılan kullanıcı yorumlarıyla çoğaltılmıştır. Hesaplar açık erişimli olup, veriler kartopu örneklem belirleme aracılığıyla genişletilmiştir.

⁵Metinde sunulan alıntılar, 08.01.2022-18.01.2022 tarihleri arasında Instagram uygulaması üzerinden yapılan “#Şahsiyet” ve “#Masumlar Apartmanı” araması sonucunda yapılarla ilişkin ulaşılan görsel paylaşımlar ve yorumlar

aracılığıyla elde edilmiştir. Hesaplar açık erişimli olup, veriler kartopu örneklem belirleme aracılığıyla genişletilmiştir.

⁶Gazete sayfaları, 1988 ve 1994 tarihli Taha Toros'un kendi arşivi olan “Kişisel Arşivlerde İstanbul Belleği” başlıklı internet paylaşımından elde edilmiştir.

⁷Abdülhak Şinasi Hisar, 1944 yılında kaleme aldığı “Çamlıca'daki Eniştemiz” kitabında özlem duyduğu dünyayı anlatırken, dönemin Beyoğlu gecelerine odaklanmıştır.

⁸İnsanlar, Mekânlar, Yolculuklar kitabı 1999 yılında Boyut Yayınları tarafından çıkarılmış, Pastane Günleri başlıklı bölümünde özellikle Beyoğlu'nda Markiz, Baylan, Tokatlıyan, Lebon çok kez tekrarlanmış, “Chez Lebon, tout est bon! (Lebon'da herşey iyidir)” sözünü hatırlatmıştır.

⁹2003 yılında Doğan Kitap tarafından yayımlanan, 50'li yaşlarda çok eskiden beri arkadaşlık eden üç kişinin hikâyesini anlatır Beyoğlu Rapsodisi. Sık sık Beyoğlu sokaklarında gezdiren kitap, “Grand Rue De, Pera, Cadde-i Kebir ya da Beyoğlu... Nasıl adlandırılırsa adlandırılın her an değişen yeryüzünün en büyük tiyatro sahnesi gibidir.” der.

¹⁰Rebul Eczanesi 2014 yılında vitrinine astığı; “1895 yılında hayatına Grand Pharmacie Parisienne olarak başladığında; sinema daha bulunmamıştı, Marconi daha telsizi bulmamıştı, konrat röntgen keşfedilmemişti, Wright Kardeşler henüz ilk yaptıkları uçakla uçmamışlardı, Titanik batmamıştı. Rebul olarak devam eden bu koca çınarı yakında inşaatı başlayacak olan AVM/Otel projesi için taşımak durumunda kalmaktayız.” yazısıyla kapılarını kapatmıştır.

¹¹Alıntı, yazar tarafından doküman analizi kapsamında gerçekleştirilen internet taraması sırasında, yorum tabanlı bir uygulama platformu kullanıcısının 09.10.2020 tarihli söylemlerinden elde edilmiştir. Yazar, söz konusu açık erişimli paylaşım 15.01.2022 tarihinde ulaşılmıştır. Yapılan alıntının tamamına, <https://eksisozluk.com/narmanli-han-147939?p=9> linki üzerinden ulaşılabilir.

ETİK: Bu makalenin yayınlanmasıyla ilgili herhangi bir etik sorun bulunmamaktadır.

HAKEM DEĞERLENDİRMESİ: Dış bağımsız.

ÇIKAR ÇATIŞMASI: Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanması ile ilgili olarak herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

FİNANSAL DESTEK: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

ETHICS: There are no ethical issues with the publication of this manuscript.

PEER-REVIEW: Externally peer-reviewed.

CONFLICT OF INTEREST: The authors declared no potential conflicts of interest with respect to the research, authorship, and/or publication of this article.

FINANCIAL DISCLOSURE: The authors declared that this study has received no financial support.

KAYNAKLAR

- Adanalı, Y. (2020). Ah Beyoğlu, Vah Beyoğlu, (Beyond İstanbul), Mekânda Adalet Derneği, İstanbul.
- Auge, M. (1995). Yok Yerler, Daimon Yayınları.
- Akın, N. (2002). 19. Yüzyılın Yarisında Galata ve Pera, Literatür Yayınları, İstanbul.
- Akıncı, T. (2018). Beyoğlu: Yapılar, Mekânlar, İnsanlar (1831-1923), Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Akmeşe, E. ve Akmeşe, Z. (2020). Mizahla Estetize Edilen Egemen İdeolojinin Tezahürü: Muhsin Bey, Sosyal Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi, 3(3), 194-2.
- Aziz, A. (2011). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri: araştırma süreci ve tasarımı, veri toplama teknikleri, interneti kullanma, anket hazırlama, içerik ve söylem çözümlemesi, raporlaştırma, Nobel Yayınları, Ankara.
- Banet Weiser, S. (2012). Authentic: The Politics of Ambivalence in a Brand Culture. New York: NYU.
- Baudrillard, J. ve Adanır, O. (1998). Simülakrlar ve Simülasyon. Dokuz Eylül Yayınları, Ankara.
- Baysan Serim, I. (2009). Sinema, P. Derviş, B. Tanju ve U. Tanyeli (Edt), İstanbullulaşmak: Olgular, Sorunsallar, Metaforlar (ss. 309-321). İstanbul: Salt/Garanti Kültür AŞ.
- Barthes, R. (2018). Göstergebilimsel Serüven, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Beeton, S. (2006). Understanding Film-Induced Tourism, Tourism Analysis, 11, 181-188.
- Bennett, A. (2013). Kültür ve Gündelik Hayat, Phoenix Yayınları, Ankara.
- Bibina, F. (2017). Public Art in Turkey: Between Politics and Aesthetics, Comparativa Litterarum.
- Boym, S. (2001). The Future of Nostalgia, Basic Books, New York.
- Brogden, J. (2019). Photography and the non-place. Palgrave Macmillan.
- Chhabra, D. (2019). Authenticity and the Authentication of Heritage: Dialogical Perceptiveness. Journal of Heritage Tourism, 14(5-6), 389-395.
- Ciritci, İ. (2019). Markiz: Beyoğlu'nun Mekân-Kültür Artikülasyonu Üzerine, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Conference Paper.
- Connerton, P. (2012). Modernite Nasıl Unutturur. K. Kelebekoğlu (Çev.) İstanbul: Sel.
- Croy, W. G. (2010). Planning for Film Tourism: Active Destination Image Management, Tourism and Hospitality Planning & Development, 7 (1), 21-30, doi.org/10.1080/14790530903522598.
- Debord, G. (1996). Gösteri Toplumu, İstanbul: Ayrıntı.
- Değirmenci, K. (2011). Kentsel Mekânda Yer in ya da Otantik Olanın Yeniden İnşası, Değişim Sosyolojisi: Dünyada ve Türkiye'de Toplumsal Değişme, Özcan U., Eğribel E., Ed., Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Deloitte, (2014). Dünya'nın En Renkli Ekranı, Türkiye'de Dizi Sektörü Raporu, Ağustos 2014.
- Dorsay, A. (2014). 100 Yılın 100 Türk Filmi, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Dökmeci, V. ve Çıracı, H. (1990). Tarihsel Gelişim Sürecinde Beyoğlu, Turing: İstanbul.
- Duhani, S. N. (1982). Eski İnsanlar, Eski Evler: 19. Yüzyılda Beyoğlu'nun Sosyal Topoğrafyası, Kırmızı Kedi Yayınları, İstanbul.
- Ersavaş Kavanoz, S. ve Budak, S. (2020). "Yavaş Kent" in Otantiklik/ Özgünlük Bağlamında Kent Pazarlama Stratejisi Olarak Okunması, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 38 (3), 487-509, DOI: 10.17065/huniibf.646022.
- Esser, A. (2020). The appeal of "authenticity": Danish television series and their British audiences. The Global Audiences of Danish Television Drama, Gothenburg.
- Giddings, H.W. (2020). Kansas City plays itself: criminality, cultural memory, and urban space, Art History and Visual Culture Studies, Whitman College.
- Gilmore, J. ve Pine, J. (2007). Authenticity: What Consumers Really Want. Boston: Harvard Business School.
- Goffman, E. (1959). The Presentation of the Self in Everyday Life, Penguin, Harmondsworth.
- Güçlü, İ. (2019). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Nobel Yayınları, Ankara.
- Günel, A. ve Çelikkan, M. (2019). Hatırlayan Şehir: Taksim'den Sultan Ahmet'e Mekân ve Hafıza, Hakikat, Adalet ve Hafıza Merkezi, İstanbul.
- Habermas, J. (2002). "Hermeneutiğin Evrensellik Talebi", Hermeneutik ve Hümaniter Disiplinler, İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Havik, K. (2003). Lived Experience, Places Read: Toward an Urban Literacy, Interfering, Hieke Pars and Architecture Studio De Ruimte, Rotterdam.
- Heidegger, M. (1996). Being and Time. Albany: State University of New York Press.
- Hızlan, D. (2008). Beyoğlu'ndan Esintiler, Beyoğlu'nun 150 Yıllık Edebiyatından Seçmeler, İKSV, İstanbul.
- Huyssen, A. (2003). Present Past: Urban Palimpsests and the Politics of Memory, Stanford: Stanford University.
- İslam, T. (2020). Beyoğlu'nda Soylulaştırmanın Üç Hali, (Beyond İstanbul), Mekânda Adalet Derneği, İstanbul.
- Jokilehto, J. (1995). Authenticity, a General Framework for the Concept. In K. Larsen (Ed.), Nara Conference on Authenticity, Proceedings, 19-34.

- Keunen, B. (2020). Storyworlds and the Semiotic Rules of Narrative Imagination: Peirce and Cassirer as a Starting Point for the Study of Literary World Experience, Ljubljana.
- Knudsen, B. T. ve Waade, A. M. (2010). Performative Authenticity in Tourism and Spatial Experience: Rethinking the Relations between Travel, Place and Emotion. In B. T. Knudsen, & A. M. Waade, Re-Investing Authenticity, Tourism, Place and Emotions, 1-22.
- Krippendorff, K. (2018). Content analysis: An introduction to its methodology.
- Kuyumcuyan, L. (2020). Beyoğlu'nun Kaybolan Kültür Mekânları, (Beyond İstanbul), Mekânda Adalet Derneği, İstanbul.
- Liz, M. (2014). Studies in European Cinema, From Europe with Love: Urban Space and Cinematic Postcards, Centre for World Cinemas, School of Modern Languages & Cultures, University of Leeds.
- Macionis, N. (2004). Understanding the Film-Induced Tourist. Warwick, F., Glenand, C., Beeton, S. (edt). International Tourism and Media Conference Proceedings, Tourism Research Unit, Monash University, 86-97.
- MacCannell, D. (1976). The Tourist: A New Theory of the Leisure Class, The Macmillan Press Ltd., London.
- Massey, D. (1993). Power Geometry and a Progressive Sense of Place. Mapping the Futures: Local Cultures, Global Change, Routledge, London.
- Mayring, P. (2014). Qualitative Content Analysis: Theoretical Foundation, Basic Procedures And Software Solution.
- Nora, P. (2006). Hafıza Mekânları, Dost, Ankara.
- Ouf, A. (2001). Authenticity and the sense of place in urban design, Journal of Urban Design, 6 (1), 73-86.
- Özgüven, F. (2009). Alışveriş Merkezi, P. Derviş, B. Tanju ve U. Tanyeli (Edt), İstanbullaşmak: Olgular, Sorunsallar, Metaforlar (ss. 18-19). İstanbul: Salt/Garanti Kültür AŞ.
- Peirce, C. S. (1982). Collected Paper of Ch. S. Peirce, Cambridge.
- Piazzoni, M. F. (2018) Authenticity Makes the City. How "the Authentic" Affects the Production of Space. In L. Tate & B. Shannon Planning for Authenticities, New York and London: Routledge. 154-169.
- Ram, Y., Björk, P. ve Weidenfeld, A. (2016). Authenticity and Place Attachment of Major Visitor Attractions, Tourism Management, 52, 110-122.
- Sağiroğlu, M. (2019). Turistik Mekânda Gerçekliğin Algısal Değişimi: Modern ve Post-Modern Turizm Deneyimlerinde Özgünlük, Planlama, 29(2):90–101, doi: 10.14744/planlama.2019.42204.
- Shields, R. (1992). Spaces for the Subjects of Consumption, Lifestyle Shopping: The Subject of Consumption, Shields R., Ed., London: Routledge.
- Somers, M. R. (1994). "The Narrative Constitution of Identity: A Relational and Network Approach", Theory and Society, Vol. 23, pp. 605-649.
- Soysal, İ. (1984). Gündemdeki Beyoğlu'ndan, Eski Beyoğlu'na: Beyoğlu'nun Tarihçesi. Sanat Dergisi, 97 (1), 7-9.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2013). Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Anı Yayıncılık.
- Tahir, K. (1956). Esir Şehrin İnsanları, MartıYayınları, İstanbul.
- Tanyeli, U. (2017). Yıkarak Yapmak: Anarşist Bir Mimarlık Kuramı İçin Altlık, Metis Yayınları, Ankara.
- Trancik, R. (1986) Finding Lost Space: Theories of Urban Design, Van Nostrand Reinhold, New York.
- Ultav, Z. T., Çağlar, T. N. ve Drinkwater, S. B. D. (2016). Architectural Literary Analysis: Reading "The Death of the Street" through Ballard's Literature and Trancik's "Lost Space". METU Journal of the Faculty of Architecture, 32(2).
- Uras, G. (2006). Vakko 55 yıl sonra Beyoğlu'ndan ayrılıyor, milliyet gazetesi internet yayını. 9 Temmuz 2006.
- Urry, J. (1990). Tourist Gaze: Leisure and Travel in Contemporary Societies, Sage, London.
- Uz, F. (2009). Pastane, P. Derviş, B. Tanju ve U. Tanyeli (Edt), İstanbullaşmak: Olgular, Sorunsallar, Metaforlar (ss. 270-272). İstanbul: Salt/Garanti Kültür AŞ.
- Wildner, K. (2009). Kamusal Alan, P. Derviş, B. Tanju ve U. Tanyeli (Edt), İstanbullaşmak: Olgular, Sorunsallar, Metaforlar (ss. 188-190). İstanbul: Salt/Garanti Kültür AŞ.
- Yalçın, B. (2018). Kamusal Sanatın Mekânsal ve Toplumsal Yorumunun Beyoğlu Örneği Üzerinden İncelenmesi. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Zhang, Y. ve Wildemuth, B. M. (2009). Unstructured interviews. Applications of social research methods to questions in information and library science, 222-231.
- Zukin, S. (2009). Changing Landscapes of Power: Opulence and the Urge for Authenticity. International Journal of Urban and Regional Research, 33(2), 543-533.
- Zukin, S. (2010). Naked City: The Death and Life of Authentic Urban Places. Oxford: Oxford University.